

Om bedækte Vandgrøfter.

Da Grundfugtighed er noget af det forderveligste for Agre og Engjord; saa burde Jordens Udtørring eller skadeligt Vand's Afledning, være noget af det første, Landmanden maatte være betænkt paa, og den maatte endelig foregaae af høiere Kultur; thi vi maae frede, pløie, giøde, rense og i det Hele behandle Jorden saa godt som vi ville, saa giver en Grund, der lider af Fugtighed, dog kun's svage Planter og maadelige Afgrøder. Men ved denne Jordens Udtørring maae man gaae forsigtig tilværks, naar man vil naae det Maal man sigter til; thi ligesom det er et overmaade vigtigt Arbeide i Henseende til Folgerne, saa er det og et vanskeligt, om ikke det allervanskeligste af Landmandens Foretagender. Man maa kiende Karsagen til Fugtigheden for at hæve den; ogsaa burde Landmanden kunne nivelere, for at bestemme Vandets Fald; men ved at lægge Mærke til hvor det ytrer sig eller tager sit Stade, kan man dog, naar Arbeidet ei er af for stor Omfang, rede sig ud af det.

Maaderne vi have og betiene os af til at fiske Jorden ved sin overflødige Fugtighed, ere aabne og bedækte Vandgrøfter.

Aabne Vandgrøfter ere vel de almindeligste; men de burde aldrig finde Sted, hvor de bedækte vare anvendelige; thi hine virke mindre og kortere end disse, ere mindre varige og maae egentlig hvert Aar oprensnes, spille meget Jord, ere vanskelige at arbejde ved, maae for det Meste følge Agrens Gang enten det passer eller ei, og give endelig Ukrud Veilighed til at groe paa deres Kanter og afkaste sit Frøe i det tilgrendsende Agerland, ei at tale om det ubehagelige Syn at see en ellers velbehandlet Mark fuld af aabne Vandgrøfter, hvis Kanter ere fyldte med alffens Ukrud. De dækkede Vandgrøfter virke mere formedelst deres Dybde, og virke længere ud paa Efteraaret og Vinteren, da Frostsen senere trænger ned til deres Bund, de kunne trækkes i enhver Direktion, hvorom mere siden — skal kunne staa sig i 20 til 30 Aar ja længere*), spille aldeles ingen Jord, og tillade at pløie og saae over dem ligesaa godt som andensteds.

Ere Fordelene af de dækkede Grøfter saa store imod de aabne, og som vidst ingen vil nægte, der kiender begge, hvilke ere da Aarsagerne at hine ere saaieldne og at man kun i Almindelighed bruger disse? Jeg formoder, at man

*) Jeg har dækkede Vandgrøfter, fyldte med Pile-riis, der ere 10 Aar gamle og aldeles ikke trænge til Reparation.

Dr.

(6*)

anseer Arbeidet for at være for besværligt og for kostbart*); men jeg er fuldkommen vis paa, at naar man tager alle Omstændigheder i Betragtning, og nøie beregner alt, da vil man finde at det kun er ved første Udlæg de dækkede Vandgrøfter koste mere; men at de i øvrigt ere meget mindre kostbare end de aabne. Ogsaa er jeg temmelig overbevist om, at den, der først bliver kiendt med de dækkede Grøfter, aldrig siden bruger de aabne. Efter min Formeening burde altsaa de aabne Vandgrøfter aldeles forkastes hver de bedækte vare anvendelige, og hvor Materialet til disse ikke fattes.

Da jeg i de sidste 4 Aar har lagt endeel dækkede Grøfter, saa vil jeg her beskrive Maa-den, jeg har gaaet frem paa, og ved at anføre hvor snart Arbeidet kan gøres, og hvilke Materialier dertil medgaae, sætte enhver istand til at bedømme dets Besværlighed og Kostbarhed.

At beskrive Grøvternes Direktion, og deres Afstand fra hinanden — eller derfor at give almindelige Regler, uden at kiende Terrainet og dets Beskaffenhed, vilde være et ligesaa unyttigt som umueligt Arbeide; kun saa meget kan i denne Henseende siges: at hvor Jorden lider af for-

*) Og dette kommer deraf, at man sædvanligen graver dem for brede; derved faaes for meget Arbeide og behøves for meget Byldingsmaterial.

megen Fugtighed, der ere de bedækte Grøvter anvendelige, og ville hurtig og herlig vise deres Nytte. Har man nu et Stykke Jord for sig, som er for fugtig eller vaadt; saa maae man lægge Mærke til hvor Vandet viser sig, og noie iagttage Jordens og som en Følge deraf Vandets Fald. — Jo fugtigere, jo flere Grøvter udfordres, og der kan vel være de Steder hvor der ikke bør være over 4 til 5 Favne imellem Grøvterne; men der kan og igien træffes Steder hvor en eneste Grøvt, rigtig anlagt, kan gaae et helt Jordsmøn*).

Ved disse Grøvters Anlæg maa man endelig ikke binde sig til Agrenes Gang; men allene tage Hensyn til, hvor Fugtigheden eller Vandet ytrer sig, og til Jordens Fald. Har man Skielgrøvter paa sin Mark — eller andre aabne Grøvter til at aflede stærkt Vandløb; saa kan man lade de dækkede falde i dem, naar det i øvrigt passer sig; men ellers ere aabne Grøvter hvori de dækkede skulle falde, paa ingen Maade nødvendige. Jeg har i Nar fuldkommen overbevist mig om: at en dækket Grøvt ikke behøver

*) F. Ex. Naar et Væld udspringer paa en Skraaning og derved gjør alt Nedenliggende vaadt. Der kan en eneste Opfangningsgrøvt tværs over Skraaningens — ikke langs ned ad den — opfangne, og ved Iiden Hælding til en af Siderne, bortlede alt det fædelige Vand.

at gaae i lige Linie, men kan trækkes i alle Direktioner, naar man kun iagttager: at den har Fald fra Begyndelsen til Enden, og man paa hvert Sted, hvor den forandrer sin Gang, afrunder Hjørnerne vel og forsyner et saadant Sted godt med Fylding. Jeg overbeviste mig herom paa følgende Maade: Jeg kastede i Foraaret først en Grøvt, der gik i øster og vester, og havde Fald til Midten, kastede derpaa en anden, der gik i sønder og nord, som stødte til den førstes Midte, nemlig der hvor den havde meest Fald. Jeg dækkede derpaa den første Grøvt beelt, og ledede den ud i den sidste, som jeg kun dækkede et lidet Stykke af; men lod Resten staae aaben. Jeg saae da, til langt ud paa Efteraaret, hver Gang der faldt Regn, at den trak lige saa godt som de andre dækkede Grøvter, der gik i en lige Linie og faldt i de aabne; men jeg brugte som ovenmeldt den Forsigtighed, at afrunde Hjørnerne vel og fylde der mere end ellers, for at skaffe Vandet, som mødtes fra begge Sider og her skulle forandre sin Gang, desto friere Løb.

Maaden, hvorpaa jeg har anlagt bedækte Grøvter, er følgende: Med en ordinair Spade har jeg taget to Spadeslag, og rensset dem med en almindelig Skovl; men til det tredie og sidste Spadeslag har jeg brugt en egentlig dertil indrettet Spade, saaledes som Tegningen i Hr. Professor Wegtrups Bemærkninger om det engelske

Landbrug, Tabel 1ste Figur 2den, viser, saa og en egen Skovl, der gierne kan være af Façon som vore almindelige Skovler; men ikke bredere end den smale Spade er i det nederste, og forsynet med Jern for Enden. Med den ovenmeldte liden Spade graver man nu det sidste Spadeslag — stikker Kanterne af med den store Spade, og renser derpaa Grøvten vel i Bunden med den liden Skovl. Det øverste Spadeslag afskubes ikke videre end høifnødvendig, da det strax igien kastes efter. Li Sommer oventil med passende Skraahed ned ad, saa at en almindelig Skovl kan gaae der, er tilstrækkeligt.

De to første Spadeslag holde ligeledes, naar de ere oprensede med Skovlen, i staaende eller lodret Maal, 18 Tommer.

Det sidste Spadeslag med den lette Spade, naar det er oprenset med den lille Skovl, holder 6 til 8 Tommer; saa Grøvten i det Hele, før den fylbes og dækkes, holder i lodret Maal 24 til 26 Tommer*). Naar Grøvten saaledes er kastet, og ret oprenset med den liden Skovl — og Risene, som skulle fylbes i Bunden, samt Hal-

*) Men er man ved denne Dybde endnu ikke i det underliggende vandtatte Leerlag, som i Almindelighed forarsager Fugtigheden, da det hindrer Dagvandet fra at synke, saa maa man grave dybere, thi i dette Leerlag maa Rendens Bund uundgaaelig ligge.

men som skal oven paa Rifene eller Fyldingen, er bragt til Grøften; saa hielpes to hinanden med Fyldingen og Dækningen saaledes: Der begyndes først ved den Ende, hvor den dækkede Grøvt skal have sit Udløb. Her lægges først en 5 til 6 Stænger af en Arms Tykkelse omtrent, derpaa bringes Fylningen, hvortil kan bruges Elle, Høesfel, Piil &c., i Grøvten; med Toppen eller den spidse Ende mod dens Udløb, for at Vandet bestandig kan flyde med Toppen og ikke imod den, der sandsynligviis vilde standse dets Gang og maaffee reent stoppe dets Løb. Naar Fylningen nu er bragt i Grøvten, saa gaaer en ned i den ved dens Begyndelse — ordner og nedtræder Fylningen i Grøvtens Bund — dækker derpaa Fylningen med et stikkeligt Lag Rug eller Hvedehalm — eller Kapstængler*), som den anden Mand flyer ham, og bliver saaledes ved indtil Grøvtens Udløb. Skulde en Green imellem være for stiv, at den ei vil lade sig træde ned, saa flækkes den med en Dre og bøies saaledes ned. Nu fyldes Grøvten med den forhen opkastede Jord og er da færdig. Den holder, som forhen meldt, i flaaende eller lodret Maal 24 til 26 Tommer, Fylningen og Halmen tager omtrent 8 Tommer, altsaa er 16 til 18 Tommer Jord oven over Fylningen.

*) Eller Tang, Lyng, Grønscær og bestige.
Dr.

Tiden og Materialierne, som medgaae til saadanne bedækte Grøvter ere følgende:

I 1 Time graver 1 Karl af de første to Spadeslag 5 til 6 Favne i god Jord, og oprenser dem tillige med Skovlen.

I 1 Time graver en Karl 10 til 12 Favne af det sidste Spadeslag med den lille Spade — afskaffer Kanterne med den store Spade og oprenser Grøvtens Bund med den liden Skovl.

Med et Læs Giærsel eller Riis fylbes 20 Favne Grøft.

Til at lægge oven paa Risene eller Fyldingen, for at Jorden som siden kastes paa, ikke skal synke igiennem til Grøvtens Bund og standse Vandets Fart, medgaaer til 20 Favne Grøft 4 Læs Rug- eller Hvedehalm til 24 Lpd. Vægt Stykket.

Kyler man Kaps, saae er Stænglerne her til særdeles anvendelige; ja jeg vil troe, at man godt kunde bruge dem til selve Fyldingen.

I 1 Time fylde 2 Mand 16 til 20 Favne Grøft med Riis og Halm.

I 1 Time fylder forresten 1 Menneffe 8 til 10 Favne Grøft med Jord.

Saurgaard, ved Horsens, den 18 Januarii 1821.

Møller.